

FOTO: UN MILLENIUM PROJECT

Omtvistat projekt ger nytt hopp

Flera svenska organisationer överväger att starta ett nytt biståndsprojekt i Afrika i samma anda som "millenniebyarna" - ett tiotal experimentbyar som nått goda resultat de senaste två åren och nu förbereds i större skala. Men byarna är omtvistade och biståndsmyndigheten Sida invänder att grundproblemet glömts bort.

Fakta

Millenniemalet är åtta stycken och ska vara uppnådda 2015:

- "Halvera världens fattigdom och hunger.
- "Låt alla barn få gå i grundskola.
- "Öka jämställdheten och förbättra kvinnors ställning.
- "Minska barnadödligheten.
- "Minska mödradödligheten.
- "Hejda spridningen av hiv/aids, malaria med flera.
- "Säkra en miljömässig hållbar utveckling.
- "Öka samarbetet kring bistånd, handel och skuldavskrivningar.

Miljardären George Soros är den privatperson som skänkt mest pengar till millenniebyarna: 50 miljoner dollar (cirka 370 miljoner kronor).

Sex år har gått sedan världens nationer i FN enades om åtta specifika mål för att till 2015 bland annat halvera den extrema fattigdomen i världen och stoppa dödliga farsoter som malaria och hiv-aids. I ett antal afrikanska länder - Afrika är fortfarande sämst i utvecklingsklassen - har så kallade millenniebyar satts upp efter en modell utarbetad av bland andra ekonomfenomenet Jeffrey Sachs.

Planen är att byarna inom fem år ska ha målen inom räckhåll.

- Den ekonomiska liberaliseringen som har härskat i större delen av Afrika de senaste 20 åren har misslyckats totalt med att bekämpa fattigdomen på landsbygden. Det är fakta, säger Jeffrey Sachs adept Glenn Denning, en 52-årig jordbruksutvecklare från Australien som leder arbetet med byarna från Nairobi, Kenya.

I stället lyder formeln, i korthet: tillhandahåll tekniska lösningar och expertis inom jordbruk, vård och utbildning samt ge byarna tillgång till en ekonomisk marknad. Det nya, enligt Glenn Denning, är att insatserna samordnas. Myndigheter underhåller vägar och bygger ut elnät, företag ansvarar för skolmat och kan etablera sig i regionen, FN-expert leder jordbruk och vattenrening.

Nyligen besökte han Stockholm för att övertyga Bistånds- och Organisationsverige att stödja en utvidgning av de 12 ursprungliga testbyarna till storskalig verksamhet, och på allvar angripa hungerstatistiken.

Byprojektet kostar 110 dollar (cirka 800 kronor) per invånare varje år. Landets myndigheter står för 40 dollar medan 70 dollar finansieras av givare - vilket motsvarar exakt det belopp som världens rika länder (på G8-mötet i Gleneagles 2005) lovat att årligen satsa på utveckling i Afrika.

- Jag är oerhört entusiastisk över idén, sa Röda korsets ordförande Bengt Westerberg efter mötet i Stockholm.

Han berättade att den lösning som diskuteras är att ett antal svenska organisationer går ihop och driver ett eget projekt inspirerat av millenniebyarna.

Även Maria Stridsman, avdelningschef och ledamot i Sidas ledningsgrupp, hedrar projektidén "som tar avstamp i folks verklighet" men ställer sig frågande till långsiktigheten. Hon saknar bland annat en detaljerad plan för utbyggnaden och ser brister i kopplingen till stärkandet av demokrati och mänskliga rättigheter.

Dessutom, anser Maria Stridsman, duckar man för korruptionens effekter. Enligt Transparency International betalade till exempel var femte kenyan en muta till polis eller myndigheter förra året.

- Vi har helt enkelt inte gjort samma grundanalys av vad som är problemet, säger hon.

Sauri i västra Kenya hålls gärna fram som mönsterexempel på hur millenniebyarna utvecklas. För två år sedan levde två tredjedelar av de 5 000 invånarna i extrem fattigdom (på mindre än 1 dollar/dag). 43 procent av byborna led av malaria, 24 procent bar på hiv. 40 procent av barnen under fem år var undernärda, vart fjärde barn dog före fem års ålder.

I dag är majsskörden tre gånger så stor. Betygssnittet i grundskolan är bland de bästa i regionen - skollunchen håller inte bara eleverna mätta utan även närvarande. Förekomsten av malaria har halverats.

Nu vill byborna bredda produktionen för att inte bli beroende av enbart majsen. Detta, noterar Glenn Denning, är den grundläggande ekonomiska modellen - att återinvestera sitt överskott och ta sig ur fattigdomsfällan.

- Det handlar inte om gåvor, det handlar om att tillhandahålla den första investeringen, säger han och påpekar att näringslivet måste vara drivande i utvecklingsarbetet.

- Ingen privat sektor intresserar sig för ställen där folk är hungriga, där folk är sjuka, där folk inte kan läsa, där det inte finns vägar, ingen elektricitet, inga telefoner, säger han med ett snett leende.

Så varför bry sig nu?

- Därför att folk tänkte samma sak om Kina och Indien för 30 år sedan. Man sa, vad finns det för hopp för de här platserna? Folk kan inte ens överleva på egen hand. Nu är de här länderna ekonomiska mirakel.

Nyckeln till näringslivet, argumenterar Glenn Denning, är att skapa en miljö där riskerna minimeras. Därför går satsningar på mobilnät och annan infrastruktur hand i hand med avmaskningsprogram och massutdelning av impregnerade myggnät.

Men ännu råder stora skillnader mellan stad och landsbygd i Afrika söder om Sahara. Och om Unicefs prognoser slår rätt går 130 miljoner barn miste om ett bättre liv när millenniemålen missas år 2015.

Peter Grensund

peter.grensund@svd.se

Detta är en utskrift från Svenska Dagbladets nätupplaga, **SvD.se**